

Rada
Európskej únie

V Bruseli 22. marca 2024
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2024/0068(COD)

8148/24
ADD 5

SOC 231
EMPL 133
ECOFIN 353
EDUC 99
JEUN 64
CODEC 885
IA 93

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	21. marca 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2024) 68 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU [...] Sprievodný dokument k návrhu smernice o lepších pracovných podmienkach pre štážistov, ich presadzovaní a boji proti vydávaniu riadnych pracovnoprávných vzťahov za stáže a k návrhu odporúčania Rady týkajúceho sa posilneného rámca kvality pre stáže, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 10. marca 2014 o rámci kvality pre stáže

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2024) 68 final.

Príloha: SWD(2024) 68 final

V Bruseli 20. 3. 2024
SWD(2024) 68 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

[...]

Spríevodný dokument

k návrhu smernice o lepších pracovných podmienkach pre stážistov, ich presadzovaní a boji proti vydávaniu riadnych pracovnoprávných vzťahov za stáže

a

k návrhu odporúčania Rady týkajúceho sa posilneného rámca kvality pre stáže, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 10. marca 2014 o rámci kvality pre stáže

{COM(2024) 132 final} - {COM(2024) 133 final} - {SEC(2024) 97 final} -
{SWD(2024) 66 final} - {SWD(2024) 67 final}

A. Potreba opatrení na úrovni EÚ

Aký problém sa rieši?

V EÚ je 3,1 milióna stážistov a očakáva sa, že dopyt po stážach bude rásť. Kvalitné stáže môžu byť vstupnou bránou na trh práce. Stále sa však **vyskytujú výzvy**, a to napriek zlepšeniam, ktoré prinieslo [odporúčanie Rady o rámci kvality pre stáže](#) z roku 2014.

Prvá výzva sa týka **problematického využívania stáží** ich poskytovateľmi, konkrétne ide o nezákonné postupy, keď sa riadne pracovnoprávne vzťahy vydávajú za stáže alebo keď stáže nie sú v súlade so zákonom. Ľudia, ktorí absolvujú nezákonné stáže, si nemôžu uplatňovať svoje príslušné práva zakotvené v právnych predpisoch EÚ, vo vnútroštátnych právnych predpisoch alebo v kolektívnych zmluvách. Druhou výzvou je existencia síce zákonných, ale **nekvalitných** stáží bez odmeňovania alebo s neopodstatnene nízkym odmeňovaním, bez prístupu k sociálnej ochrane a/alebo s nepostačujúcim prvkom vzdelávania. Tretia výzva sa týka **nerovnakého prístupu** z dôvodu prekážok, ktorým čelia zraniteľné skupiny, prekážok pre cezhraničné stáže a výziev v prípade stáží na diaľku/hybridných stáží.

Tieto problémy negatívne ovplyvňujú prechod (mladých) ľudí na trh práce, niektorých z nich oberajú o pracovné práva, na ktoré majú nárok, a zvyšujú riziko chudoby a sociálneho vylúčenia. Takisto vytvárajú nespravodlivú hospodársku súťaž na trhu, môžu udržiavať nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a obmedzovať konkurencieschopnosť EÚ.

Čo sa od tejto iniciatívy očakáva?

Jej všeobecným cieľom je zlepšiť v celej EÚ využívanie a kvalitu stáží a prístup k nim tak, aby poskytovali skutočné vzdelávacie a pracovné skúsenosti, ktoré uľahčujú prechod zo vzdelávania do práce a zo zamestnania do zamestnania. Konkrétne sa zameriava na posilnenie presadzovania platných právnych predpisov a podporu stážistov pri uplatňovaní ich pracovných práv, predchádzanie problematickému využívaniu stáží, podporu spravodlivých pracovných podmienok (vrátane odmeňovania a prístupu k sociálnej ochrane), zlepšenie prvku vzdelávania v rámci stáží a prístupu k možnostiam stáží.

Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ?

Iniciatíva EÚ prispeje k dosiahnutiu cieľov zmluvy, konkrétne k podpore udržateľného hospodárskeho rastu a sociálneho pokroku. Mala by podnietiť vzostupnú sociálnu konvergenciu a posilniť súdržnosť jednotného trhu tým, že podporí členské štáty pri zabezpečovaní rovnakých podmienok, presadzovaní uplatniteľných pravidiel a jednotnej a spravodlivej úrovne ochrany stážistov v EÚ. Rozšíri sa aj skupina (budúcich) pracovníkov s relevantnými zručnosťami, čo prispeje ku konkurencieschopnosti podnikov a k sociálnemu začleneniu.

B. Možnosti politiky

Aké legislatívne a nelegislatívne možnosti politiky sa zvažovali? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Prečo?

V posúdení vplyvu sa zvažovali štyri oblasti politiky, ktoré riešia: problematické využívanie stáží (A), ich nízku kvalitu (B), nerovnaký prístup k stážam (C) a medzery v rozsahu pôsobnosti (D). Tieto možnosti politiky boli vybrané na základe ich najvyššieho pozitívneho hodnotenia, pokiaľ ide o účinnosť, efektívnosť, súdržnosť a proporcionalitu, v porovnaní so základným scenárom.

V rámci **oblasti politiky A** si uprednostňovaná možnosť vyžaduje účinné kontroly a inšpekcie na identifikáciu stáží, ktoré nie sú v súlade s predpismi, a praktík vydávania riadnych pracovnoprávných vzťahov za stáže, ako aj prijímanie opatrení na presadzovanie pravidiel, a to na základe neúplného zoznamu prvkov vymedzených na úrovni EÚ. Patria sem opatrenia na podporu príslušných orgánov pri vykonávaní posudzovania a špecializované podporné opatrenia pre stážistov, aby mohli presadzovať svoje práva.

V rámci **oblasti politiky B** sa uprednostňovanou možnosťou zabezpečuje, aby sa so stážistami, ktorí sú pracovníkmi, nezaobchádzalo menej priaznivo, pokiaľ ide o pracovné podmienky vrátane odmeňovania, ako s porovnateľnými začínajúcimi pracovníkmi, pokiaľ na to neexistujú objektívne dôvody. Okrem iného sa poskytujú odporúčania týkajúce sa spravodlivého/primeraného odmeňovania, prístupu k sociálnej ochrane a mentorstvu pre všetkých stážistov a rozšírenia rozsahu informácií poskytovaných prostredníctvom písomných dohôd o stáži.

V **oblasti politiky C** sú zahrnuté odporúčania na 1. zabezpečenie rovnakého prístupu k stážam pre zraniteľné skupiny; 2. uľahčenie cezhraničných stáží a 3. zlepšenie stáží na diaľku/hybridných stáží. V rámci **oblasti politiky D** sa rozširuje rozsah pôsobnosti na všetky stáže.

Uprednostňovanou možnosťou je balík pozostávajúci zo **smernice** uplatňujúcej sa na stážistov, ktorí sú pracovníkmi podľa práva EÚ, a **aktualizovaného odporúčania Rady** vzťahujúcej sa na všetkých stážistov.

Kto podporuje ktorú možnosť?

Uprednostňovaná možnosť odráža priority [uznesenia Európskeho parlamentu z roku 2023](#) na základe článku 225 ZFEÚ, v ktorom vyzýva Komisiu, aby aktualizovala a posilnila rámec kvality pre stáže z roku 2014 a premenila ho na silnejší legislatívny nástroj. Reaguje aj na odporúčanie Konferencie o budúcnosti Európy a na stanoviská odborových zväzov a mládežníckych organizácií. Z dôvodov týkajúcich subsidiarity, proporcionality a zákonnosti však uprednostňovaná možnosť v niekoľkých oblastiach nezahŕňa právne záväzné opatrenia, ktoré tieto zainteresované strany požadovali. Zamestnávateľia súhlasia so všeobecným cieľom a s väčšinou možností politiky v rámci uprednostňovanej možnosti, ale sú proti právne záväznému opatreniu a presadzujú nelegislatívne opatrenie.

C. Vplyvy uprednostňovanej možnosti

Aké sú výhody uprednostňovanej možnosti?

Stážistom prinesie **sociálne výhody**, pretože sa obmedzia problematické a nekvalitné stáže. Výsledkom bude aj menší počet stážistov, ktorí vykonávajú stáže s neprimeraným trvaním vrátane opakovaných/po sebe nasledujúcich stáží u toho istého zamestnávateľa. Okrem toho sa na nich bude vzťahovať spravodlivejšie odmeňovanie, väčší prístup k sociálnej ochrane a lepšie príležitosti na vzdelávanie. V závislosti od spôsobu vykonávania by to mohlo mať vplyv až na 1,5 milióna neplatených stážistov a 300 000 platených stážistov bez prístupu k plnej sociálnej ochrane. So stážistami považovanými za pracovníkov sa bude zaobchádzať rovnako ako s ostatnými/začínajúcimi pracovníkmi v tej istej organizácii, pokiaľ na odlišné zaobchádzanie neexistujú objektívne dôvody. Okrem toho by vďaka uprednostňovanej možnosti mali lepší prístup k stážam aj stážisti zo zraniteľných skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím.

Očakáva sa, že uprednostňovaná možnosť prinesie **ekonomické prínosy poskytovateľom stáží**, medzi ktorými bude fungovať spravodlivejšia hospodárska súťaž na trhu. Navyše by zamestnávateľia vďaka kvalifikovanejšej pracovnej sile mali prospech z rastu produktivity a konkurencieschopnosti. Ďalšie prínosy by vyplývali z lepšieho zosúladenia dopytu a ponuky na trhu práce a vyššej miery udržania pracovníkov, čo by mohlo znížiť náklady zamestnávateľov na vyhľadávanie uchádzačov, zosúladzovanie svojich potrieb so zručnosťami uchádzačov a prijímanie zamestnancov. Poskytovateľom stáží by to prinieslo aj širšiu a rozmanitejšiu skupinu uchádzačov.

Aké sú náklady na uprednostňovanú možnosť?

Hlavné náklady uprednostňovanej možnosti sa týkajú možného zvýšenia mzdových nákladov a nákladov na správne alebo súdne konania a sankcie. Tie by sa týkali iba tých poskytovateľov stáží, u ktorých kontroly a inšpekcie zistia problematické stáže, a tých, ktorí ponúkajú stáže nižšej kvality. Určité náklady by boli potrebné aj na prispôsobenie sa novým ustanoveniam a na poskytovanie (na požiadanie) informácií o stážistoch a ich zmluvách príslušným orgánom.

Niektoré zainteresované strany sa obávali, že tieto náklady by mohli znížiť ponuku stáží, najmä platených. Je však pravdepodobné, že stáže, ktoré môžu zaniknúť, sú problematické a/alebo nekvalitné, čo zodpovedá cieľu iniciatívy. Očakáva sa, že vplyv na zníženie počtu platených stáží bude vzhľadom na výhody pre poskytovateľov stáží, demografické trendy a napäté trhy práce malý.

Aký bude vplyv na podniky a MSP?

Malé a stredné podniky budú mať k dispozícii viac stážistov a vyrovnanejšie podmienky, čo pomôže ich konkurencieschopnosti.

Očakáva sa významný vplyv na štátne rozpočty a verejnú správu?

Vnútroštátne orgány by dokázali účinnejšie odhaľovať vydávanie riadnych pracovnoprávných vzťahov za stáže a bojovať proti tomuto javu. Pozitívny vplyv na verejné rozpočty by vyplýval z vyšších daňových príjmov a príjmov zo sociálneho zabezpečenia, z uložených pokút a z nižších výdavkov na sociálnu ochranu a aktiváciu. Náklady by vznikli hlavne z dôvodov zavádzania nových pravidiel do vnútroštátnych regulačných rámcov, posilnenia kapacity kontrolných orgánov a vytvorenia kanálov na podávanie správ. Mierny negatívny vplyv na rozpočet by sa mohol prejaviť, ak by sa poskytovatelia stáží rozhodli znížiť celkový počet platených pozícií.

Očakávajú sa iné významné vplyvy?

Očakáva sa, že uprednostňovaná možnosť bude mať výrazný pozitívny vplyv na zabezpečenie základných práv v EÚ.

D. Nadväzujúce opatrenia

Kedy sa táto politika preskúma?

Smernica sa bude hodnotiť päť rokov po tom, ako po dvojročnej lehote na transpozíciu nadobudne účinnosť, a odporúčanie do troch rokov po jeho prijatí.